

รายงานสรุปบทเรียน

- ชื่อโครงการฝึกอบรม : การจัดทำรายงานต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต
- วันที่เข้ารับการอบรม : ๑๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๗
- สถานที่ : กลุ่มบัญชี กองคลัง
- ดำเนินการบรรยายโดย : นางวราพร เจิมไทย ผู้อำนวยการกลุ่มบัญชี
- ผู้จัดทำรายงาน : นางสาวพุทธิดา สารธรรม เจ้าหน้าที่งานการเงินและบัญชีปฏิบัติงาน
- วัตถุประสงค์ :

๑. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับรายงานต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต
๒. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงขั้นตอนการจัดทำรายงานต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต
๓. เพื่อให้เจ้าหน้าที่ทราบถึงประโยชน์ของการเปรียบเทียบผลค่านวนต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต

สรุปเนื้อหาจากการฝึกอบรม :

กลุ่มบัญชีได้ดำเนินการพัฒนาทักษะ ความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดทำต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกรมพัฒนาที่ดิน ตามที่กรมบัญชีกลางกำหนด ดังนี้

กรมบัญชีกลาง ได้พิจารณาเห็นความจำเป็นในการวัดประสิทธิภาพของการดำเนินงานของภาครัฐ ในรายละเอียดมากยิ่งขึ้นกว่าหลักเกณฑ์เดิมที่ได้กำหนดไว้ในครั้งแรก จึงได้ปรับปรุงแนวทางการคำนวณต้นทุนผลผลิต สำหรับปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้นไป โดยกำหนดให้ส่วนราชการจะต้องกำหนดกิจกรรมในหน่วยงานของตนเอง ในลักษณะกิจกรรมย่อยที่มีรายละเอียดมากยิ่งขึ้นกว่ากิจกรรมหลักที่ปรากฏตามเอกสารงบประมาณ และให้ระบุผลผลิตย่อยซึ่งได้รับการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรมย่อยนั้นๆ อีกทั้งได้กำหนดรูปแบบรายงานผลการคำนวณต้นทุนผลผลิต โดยแยกประเภทเป็นเงินในงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และงบกลาง ซึ่งสามารถนำไปวิเคราะห์เพื่อปรับปรุงการใช้จ่ายประมาณการต้นทุนในอนาคต โดยกรมบัญชีกลางได้นำข้อมูลต้นทุนกิจกรรมย่อยที่หน่วยงานภาครัฐส่งมาไปวิเคราะห์เปรียบเทียบต้นทุนของกิจกรรมสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐตั้งแต่ปีงบประมาณ พ.ศ.๒๕๕๑ เป็นต้นมา

อย่างไรก็ตามได้มีการปรับปรุงแนวทางการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต ให้สอดคล้องกับสภาพการณ์ในปัจจุบัน โดยมีการมุ่งเน้นการนำข้อมูลต้นทุนไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนเพิ่มประสิทธิภาพการวัดความคุ้มค่า และใช้ในการบริหารจัดการทรัพยากรหรือเงินงบประมาณในหน่วยงาน ตลอดจนได้กำหนดแนวทางการปันส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อม และแนวทางการปันส่วนต้นทุนจากศูนย์ต้นทุนเข้าสู่กิจกรรมย่อย และจากกิจกรรมย่อยเข้าสู่ผลผลิตย่อยให้มีความเหมาะสมมากขึ้น

คำจำกัดความของคำศัพท์ที่ใช้ในการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต มีดังนี้

ต้นทุน (Cost) หมายถึง ทรัพยากรที่ใช้ในการดำเนินการก่อให้เกิดผลผลิตของหน่วยงานโดยให้รวมทรัพยากรที่เกิดจากทุกแหล่งเงิน ไม่ว่าจะเป็นเงินงบประมาณ เงินนอกงบประมาณ และงบกลาง

ต้นทุนทางตรง (Direct Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่สามารถระบุเข้าสู่สำนัก กอง ศูนย์ กลุ่มที่เป็นผู้ผลิตผลผลิตได้อย่างเจาะจงว่าใช้ไปเท่าไรในการผลิตผลผลิตนั้นๆ เช่น ค่าใช้จ่ายบุคลากร ค่าใช้จ่ายเดินทาง ค่าใช้จ่ายอื่น เป็นต้น

ต้นทุนทางอ้อม (Indirect Cost) หมายถึง ค่าใช้จ่ายที่ไม่สามารถระบุเข้าสู่สำนัก กอง ศูนย์ ได้โดยตรง จำเป็นต้องอาศัยเกณฑ์การปันส่วนในการระบุต้นทุนเข้าสู่ศูนย์ต้นทุน เช่น ค่าสาธารณูปโภค ค่าจ้างรักษาความปลอดภัย ค่าจ้างคนงานสนาม เป็นต้น

การปันส่วนต้นทุน (Allocation) หมายถึง การแบ่งส่วนค่าใช้จ่ายไปยังกิจกรรม กระบวนการผลิต ผลผลิตหรือ สำนัก กอง ศูนย์

ศูนย์ต้นทุน (Cost Center) หรือ หน่วยงาน

หมายถึง หน่วยงานภายในส่วนราชการที่กำหนดขึ้นตามโครงสร้างการแบ่งส่วนราชการ ซึ่งแต่ละหน่วยงานจะมีการดำเนินกิจกรรมที่ต้องใช้ทรัพยากรหรือต้นทุนในการผลิตผลผลิต

ศูนย์ต้นทุนหลัก (Functional Cost Center)

หมายถึง ศูนย์ต้นทุนหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่โดยตรงในการสร้างผลผลิต หรือมีส่วนร่วมในการสร้างผลผลิตของหน่วยงาน

ศูนย์ต้นทุนสนับสนุน (Support Cost Center)

หมายถึง ศูนย์ต้นทุนหรือหน่วยงานที่ไม่มีหน้าที่โดยตรงในการสร้างผลผลิต แต่ทำหน้าที่ให้บริการหรือทำงานสนับสนุนศูนย์ต้นทุนหลัก

ผลลัพธ์ (Outcome)

หมายถึง การกำหนดเป้าหมายระดับกลยุทธ์ขององค์กรคล้ายกับพันธกิจหรือวัตถุประสงค์ เพื่อนำไปสู่การจัดสรรงบประมาณ

ผลผลิตหลัก (Output)

หมายถึง ผลผลิตตามเอกสารงบประมาณ รวมถึงผลผลิตอื่นที่นอกเหนือจากเอกสารงบประมาณที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจจะไม่ได้ใช้เงินในงบประมาณในการผลิตผลผลิต

ผลผลิตย่อย

หมายถึง ผลิตภัณฑ์หรือบริการที่หน่วยงานภาครัฐทำการผลิตและส่งมอบให้กับบุคคลภายนอก เพื่อให้ทราบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของหน่วยงาน และสามารถเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของหน่วยงานได้

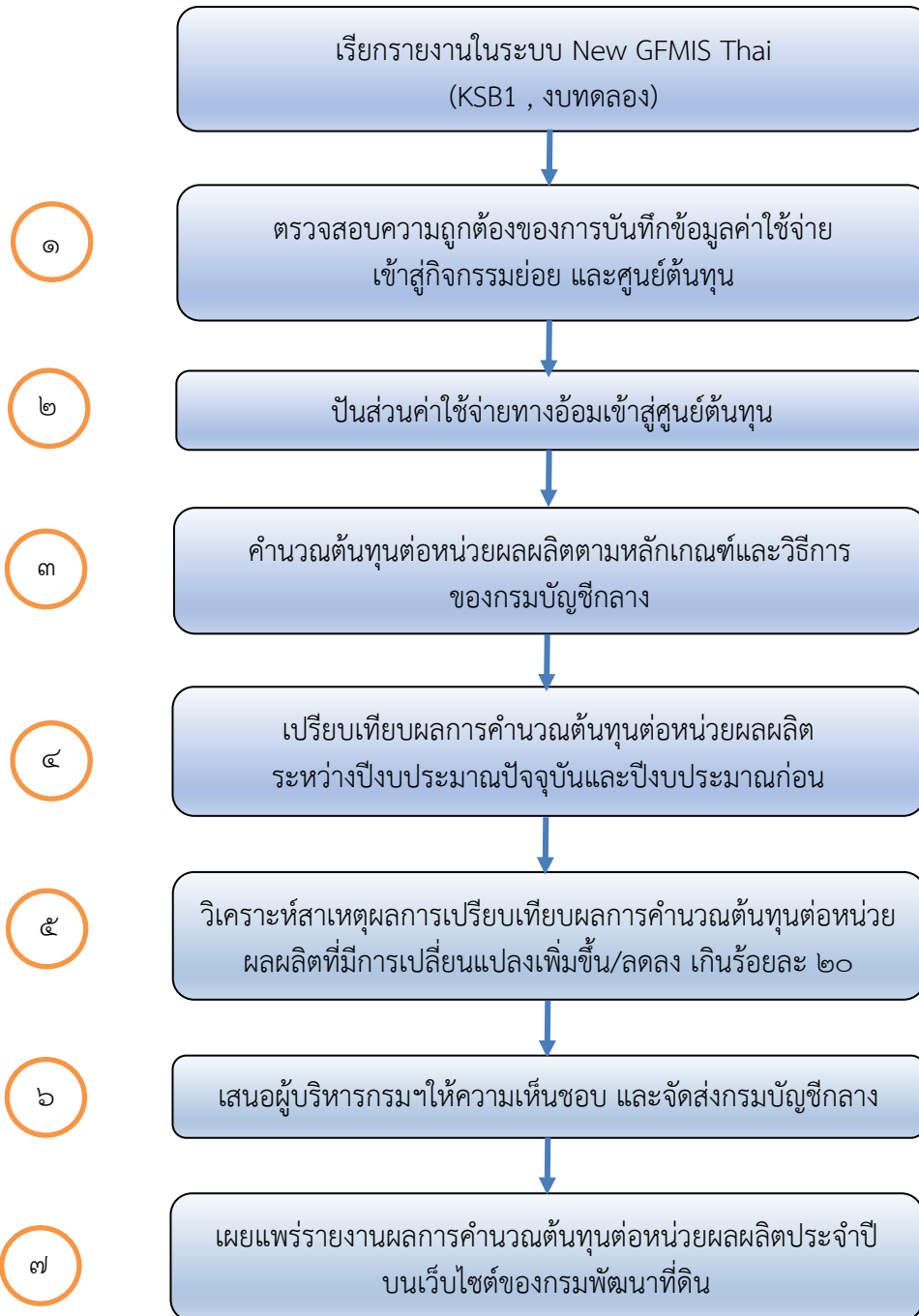
กิจกรรมหลัก (Activity)

หมายถึง กิจกรรมตามเอกสารงบประมาณ รวมถึงกิจกรรมอื่นที่นอกเหนือจากเอกสารงบประมาณที่อยู่ภายใต้การดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ ซึ่งอาจจะไม่ได้ใช้เงินในงบประมาณในการดำเนินกิจกรรม

กิจกรรมย่อย (Sub-Activity)

หมายถึง กิจกรรมของหน่วยงาน ซึ่งหน่วยงานกำหนดขึ้น เพื่อใช้ในการคำนวณหาต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรม และสามารถเปรียบเทียบต้นทุนต่อหน่วยกิจกรรมของหน่วยงานและระหว่างหน่วยงานที่มีกิจกรรมเดียวกันได้ ทำให้สามารถวัดผลการดำเนินงานของหน่วยงาน และประเมินประสิทธิภาพใช้ทรัพยากรของหน่วยงานได้

ขั้นตอนการคำนวณบัญชีต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตประจำปีงบประมาณ มีดังนี้

๑. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล KSB๑ บัญชีค่าใช้จ่ายเข้าสู่กิจกรรมย่อย โดยจัดส่งให้แต่ละศูนย์ต้นทุน ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลค่าใช้จ่ายและกิจกรรมย่อย
๒. การปันส่วนค่าใช้จ่ายทางอ้อมเข้าสู่ศูนย์ต้นทุน โดยใช้เกณฑ์ดังนี้
  - ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่ารักษาความปลอดภัย ค่าจ้างทำความสะอาด ปันส่วนโดยใช้เกณฑ์จำนวนคนของแต่ละศูนย์ต้นทุน
  - ค่าโทรศัพท์ ปันส่วนตามค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นจริงลงสู่ศูนย์ต้นทุน
  - ค่าบริการโทรคมนาคม (ค่าบริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ต) เป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น เพื่อการให้บริการเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแก่ทุกหน่วยงานของกรมฯ ดังนั้นค่าใช้จ่ายนี้จะต้องถูกปันส่วนให้กับทุกศูนย์ต้นทุน โดยใช้เกณฑ์ปันส่วนจำนวน IP Address
  - ค่ารักษาพยาบาล กรณีที่เป็นค่าใช้จ่ายจากงบกลางของกรมบัญชีกลางประเภทจ่ายตรง ค่ารักษาพยาบาลจะปันส่วนให้กับศูนย์ต้นทุนในพื้นที่ที่มีการเบิกจ่ายค่ารักษาพยาบาล ส่วนกลาง ปันส่วนโดยใช้เกณฑ์จำนวนคน (เฉพาะข้าราชการ และลูกจ้างประจำ) ส่วนภูมิภาค ปันส่วนโดยใช้เกณฑ์จำนวนพื้นที่ที่ระบุในระบบ GFMIS
๓. ดำเนินการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่กรมบัญชีกลางกำหนด
  - รวบรวมค่าใช้จ่ายตามประเภทค่าใช้จ่าย แยกตามแหล่งเงิน โดยดึงข้อมูล KSB๑ จากในระบบ GFMIS และตัดต้นทุนที่ไม่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานออก เช่น ค่าใช้จ่ายบำเหน็จบำนาญ ค่าใช้จ่ายเงินช่วยเหลือด้านการศึกษา ค่าใช้จ่ายระหว่างหน่วยงานจากรัฐบาล เป็นต้น
  - คำนวณหาต้นทุนของศูนย์ต้นทุนหลัก และศูนย์ต้นทุนสนับสนุน แยกตามประเภทค่าใช้จ่ายทางตรง และค่าใช้จ่ายทางอ้อม
  - คำนวณหาต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกิจกรรมย่อย แยกตามแหล่งเงิน
  - คำนวณหาต้นทุนต่อหน่วยของผลผลิตย่อย แยกประเภทตามแหล่งเงิน เป็นการปันส่วนจากกิจกรรมย่อยเข้าสู่ผลผลิตย่อย ในขั้นตอนนี้จะมีการปันส่วนกิจกรรมย่อยของศูนย์ต้นทุนสนับสนุน ไปสู่กิจกรรมย่อยในทุกกิจกรรมของศูนย์ต้นทุนหลัก
  - คำนวณหาต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของกิจกรรมหลัก แยกประเภทตามแหล่งเงิน เป็นการนำต้นทุนของผลผลิตย่อยมาเชื่อมโยงต้นทุนเข้าสู่กิจกรรมหลัก
  - คำนวณหาต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของผลผลิตหลัก แยกประเภทตามแหล่งเงิน เป็นการนำต้นทุนของกิจกรรมหลักมาเชื่อมโยงต้นทุน เข้าสู่ผลผลิตหลัก
๔. เปรียบเทียบผลการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต ระหว่างปีงบประมาณปัจจุบันและปีงบประมาณก่อน เพื่อแสดงให้เห็นถึงการเปลี่ยนแปลงของต้นทุนแต่ละกิจกรรม/ผลผลิต ว่ามีการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นหรือลดลง เกินกว่าร้อยละ ๒๐ จากปีงบประมาณก่อน
๕. วิเคราะห์สาเหตุการเปรียบเทียบผลการคำนวณต้นทุนต่อหน่วย ผลผลิตที่มีการเปลี่ยนแปลง เพิ่มขึ้นหรือลดลงเกินกว่าร้อยละ ๒๐ โดยเรียกงบทดลองบัญชีแยกประเภทค่าใช้จ่ายในระบบ GFMIS จัดส่งให้แต่ละศูนย์ต้นทุนวิเคราะห์สาเหตุของการเปลี่ยนแปลง
๖. เสนอผู้บริหารกรมพัฒนาที่ดิน ให้ความเห็นขอรายงานผลการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต และจัดส่งรายงานให้กรมบัญชีกลาง ภายในระยะเวลาที่กำหนด

๗. เผยแพร่ข้อมูลผลการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตบนหน้าหลักเว็บไซต์ของกรมพัฒนาที่ดิน เป็นการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ เพื่อความถูกต้อง ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ และความมีประสิทธิภาพ

ภาพบรรยากาศการพัฒนาบุคลากรในสังกัดด้วยวิธีการ Coaching กลุ่มบัญชี กองคลัง

ประโยชน์ที่ได้รับ :

๑. ทำให้ทราบความรู้อันเกี่ยวข้องเกี่ยวกับรายงานต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต
๒. ทำให้ทราบขั้นตอนการจัดทำรายงานต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต และประโยชน์ของการเปรียบเทียบผลการคำนวณต้นทุนต่อหน่วยผลผลิต
๓. เป็นข้อมูลในการตัดสินใจของผู้บริหาร เกี่ยวกับการจัดสรรงบประมาณได้ครอบคลุม และสอดคล้องกับกิจกรรมและเป้าหมาย
๔. มีข้อมูลต้นทุนต่อหน่วยผลผลิตของงานบริการสาธารณะที่เป็นมาตรฐานเดียวกัน สามารถเปรียบเทียบกันได้ในระหว่างหน่วยงาน เพื่อใช้ในการวางแผนการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ